

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

Suscripció trimestral, 1 pta. - Número solt, 20 cts.

ANY II. NUM. XXVI - OCTUBRE 30-1916

SUMARI

Goethe, de Frederic Nietzsche, per J. FARRÁN I MAYORAL, trad.—De l'«Egmont», de Goethe, per JOSEP LLEONART, trad.—Meditacions sobre la Arquitectura: La Bellesa, per JOAQUIM FOLCH I TORRES.—Lírica Catalana: Cançó, Trilleig, per GUILLEM COLOM.—Dues generacions, per JOAN PUIG I FERRETER.—Lletres: Etapes estètiques, de Raimond Casellas, per MARTÍ CASANOVAS.—Moralitats i pretextos, per J. M. LÓPEZ PICÓ.—Arts Plàstiques: De l'inútil justificació, per MARTÍ ESTEVE; El recurs de l'incorreccionisme, per ESTEVE MONEGAL; Crònica, per M. C.—Dietari Espiritual.

**ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613, BAIXOS
BARCELONA**

SUMARI DEL NUMERO 25

La llengua en l'ensenyança dels sords-muts, *per P. Barnils*. — Les conciències nacionals i la gran guerra, L'irreligió del militarisme germànic, *per G. K. Chesterton, trad. de J. F.* — Catalunya davant la guerra europea, Els parlamentaris regionalistes al País.—Estances, *per Carles Riba*.—Meditacions sobre l'Arquitectura, L'expressió, *per Joaquim Folch i Torres*.—Teatre i classicisme, Classicisme viu, *per J. Farràn i Mayoral*.—Lletres: Al marge de les mil nits i una nit, *per J. M. López-Picó*.—Arts plàstiques, Tècniques, *per Francesc Vayreda*.

LLIBRES RECENTS

<p><u>JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ</u></p> <p>CANTS I AL·LEGORIES</p> <p>OP. VIII</p> <p>Preu: Dues pessetes</p>	<p><u>JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ</u></p> <p>L' infantament meravellós de Schahrazada</p> <p>Interpretacions dels poemes de "Les mil nits i una nit"</p> <p>Publicacions de "La Revista"</p> <p>Preu: Una pesseta</p>
<p><u>PAU GRIERA</u></p> <p>EL JURAMENT</p> <p>Novel·la</p> <p>Preu: Dues pessetes</p>	<p><u>RAMÓN RIBERA LLOVET</u></p> <p>POEMES I LLEGENDES</p> <p>Portada d'Olliva</p> <p>Preu: Dues pessetes</p>
<p><u>JOSEP M. DE SAGARRA</u></p> <p>EL MAL CAÇADOR</p> <p>POEMA</p> <p>Il·lustracions de Joan Mirambell</p> <p>Preu: Set pessetes</p>	<p><u>JOAQUÍN MONTANER</u></p> <p>POEMAS INMEDIATOS</p> <p>Portada d'APA</p> <p>Preu: Tres pessetes</p>
<p><u>JOÁN ARÚS</u></p> <p>NOVES CANÇONS</p> <p>Portada de Josep Obiols</p> <p>Preu: Dues pessetes</p>	<p><u>CARLES SOLDEVILA</u></p> <p>PLASENTERIES</p> <p>Societat Catalana d'Edicions</p> <p>Preu: Dues pessetes i mitja</p>

Anunci de llibres nous. Una inserció: 2 pessetes. Tres insercions: 5.

LA REVISTA

ANY II.	QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL	OCBRE. 30
N.º XXVI	ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 - BAIXOS	1916
	Suscripció trimestral, 1 pta. — Número solt, 20 cénts.	

GOETHE

Esdeveniment, no sols alemany, sinó europeu: temptativa grandiosa de vèncer el segle divuit per un retorn a l'estat de natura, per un esforç per a elevar-se al natural de la Renaixença, per una mena de coerció exercida sobre si mateix pel nostre segle (1). Goethe ne portava en ell els instints més forts: la sentimentalitat, l'idolatria de la natura, l'antihistoricisme, l'idealisme, l'irreal i el costat revolucionari (aquest costat revolucionari és només una de les formes de l'irreal). Ell recorregué a l'història, a les ciències naturals, a l'antiguitat, així com a Spinoza, i ans de tot a l'activitat pràctica; va envoltar-se d'horitzons ben definits; lluny de destacar-se de la vida, s'hi va submergir; no fou pusil·lànim i, tant com li fou possible, acceptà totes les responsabilitats. Ço que ell volia, era la *totalitat*; va combatre la separació de la raó i de la sensualitat, del sentiment i de la voluntat (recomanada en la més rebutjanta de les escolàstiques per Kant, l'antípoda de Goethe); va disciplinar-se per atènyer a l'ésser integral; va *fer-se* ell mateix. Goethe, en mig d'una època de sentiments irreals, era un realista convençut; reconeixia tot ço que tenia en aquest punt un parentiu amb ell—no hi hagué en sa vida esdeveniment més gran que aqueix *ens realissimum* nomenat Napoleón.

(1) El XIX.

—Goethe concebia un home fort, altament cultivat, hàbil per totes les coses de la vida física, dominador de si mateix, tenint el respecte de sa propia individualitat, podent arriscar-se a fruir plenament del natural en tota sa riquesa i tota sa extensió, prou fort per a donar-se llibertat; home tolerant, no per feblesa, sinó per força, perquè sab també treure aventatge de ço que seria la perduda de les naturaleses mitjanes; home per a qui no hi ha ja res prohibit, excepte, al menys, la feblesa, tant si es diu vici com virtut... Un esperit així, *alliberat*, apareix en el centre de l'univers, dins un fatalisme ditxós i confiant, amb la fe de que només hi ha condemnable allò que existeix isoladament, i que en el conjunt tot se resol i s'aferma. *Ell no nega...* Però una fe així és la més alta de totes les fès possibles. Jo l'he batejada amb el nom de Dionisios...

Se podria dir que, en un cert sentit, el segle dinou s'és esforçat vers tot ço que Goethe havia provat d'atènyer personalment, una universalitat que ho compren i ho admet tot: una tendència a donar accés a tots, un realisme ardit, un respecte envers el fet. ¿D'on ve que el resultat total no hagi estat en un Goethe, sinó un caos, un sospir nihilista, una confusió d'on no se sab com sortir-ne, un instint d'agotament qui, con-

tinuament, en la pràctica empeny a un *retorn al segle divuit*? (per exemple, sots forma de sentiment romàntic, d'altruisme i d'hipersentimentalitat, de feminisme en el gust, de socialisme en la política). ¿El segle dinou seria, doncs, només que un segle divuit reforçat i endurit; dit altrament, un segle de *decadencia*? ¿De manera que no solament per Alemanya, sinó per a tota l'Europa, Goethe no hauria sigut, sinó un incident, una bella inutilitat? Mes se desco-neix els grans homes si se'ls considera sots la perspectiva miserable d'una utilitat pública. Que no se'n pugui treure cap profit, *és potser lo propi de la grandesa mateixa...* (1)

Goethe apartany a una categoria superior de literatures que és per damunt de les

(1) El Crepuscle dels Idols.-Par. 49 i 50.

literatures nacionals; és per això que la vida, la novetat, la caducitat no entren en linia de compte en ses relacions amb la seva *nació*. Ell ha viscut només que per al petit nombre i és per al petit nombre que viu encara; per a la majoria de les gents no és més que un toc de clarins de vanitat que's sona de tant en tant enllà de les fronteres alemanyes. Goethe fou, no solament un home bo i gran, sinó també una *cultura*. En l'història dels alemanys, és un incident sense conseqüències; qui podria, per exemple, descobrir en la política alemanya dels seixanta sis darrers anys (1) una influència qualsevol de Goethe! (Mentre que Schiller ha treballat certament en aquesta història i potser un poc Lessing). (2)

FREDERIC NIETZSCHE.
trad. de J. FARRÁN I MAYORAL

(1) Escrit en 1879.

(2) El Viatger i son ombra.-Par. 125. *Hi ha clàssics alemanys?* (Escrit en 1879 i publicat per primera volta en 1880).

DE L' "EGMONT" DE GOETHE

FRAGMENT DE L' ACTE II (1)

Una plaça a Brusseles. Jetter, un fuster, i Soest. Entra un savonaire.

Savonaire. Mal negoci! Mal negoci! Això va pel camí ral! Mireu de no presumir gaire, que no us prenguessin pel que no sou.

Soest. Per llà vénen els set savis de Grecia.

Savonaire. Em consta que n'hi ha molts que d'amagat fan *ali* amb els calvinistes, que difamen els bisbes i no respecten ni el mateix rei. Un súbdit com té de ser, un catòlic de cor!.....

Va aplegant-se entorn d'ells gent de tota mena per a escoltar. Vansen entra.

Vansen. Déu vos guard, senyors. ¿Què hi hà?

Fuster. Amb aquest no hi volgueu tractes; és una mala eina.

(1) La fina perspicacia del llegidor compendrà la valor d'actualitat d'aquesta escena de l'obra de Goethe, el sentit nacionalista de la qual sembla brollar avui del fet mateix de Catalunya.

Jetter. ¿No és el qui està d'escrivent a casa el Doctor Wiets?

Fuster. Ha tingut molts amos. De primer era escrivent, i com que l'havien de treure de tot arreu ara es dedica a mitjançar en negocis no gaire nets d'algún notari o advocat; i li agrada l'aiguarent.

(S'arplega més poble)

Vansen. Ja que estem aplegats acosteu-se tant com pogueu i enraonem, que prou val la pena.

Soest. Amb això té raó.

Vansen. Si aquí hi hagués un cap, un home amb braó, podríem trencar d'una estrebada les cadenes d'Espanya.

Soest. En aquests termes no hi hauríeu de parlar, jove. Tenim fet jurament al rei.

Vansen. I el rei a nosaltres, ¿ho enteneu?

Jetter. Ja m'agrada aixó! Qui més hi sàpiga que més hi digui.

Uns altres. ¡Alerta, aquest sab de què se les heu!

Vansen. Vareig tenir un amo, un vell, que guardava un feix de pergamins i cartes d'institucions de la velluria, contractes i drets; arxivava llibres raríssims i en un d'ells hi havia tota la nostra constitució: de com els Països Baixos foren governats al principi parcialment de prínceps qui s'atenien a drets, privilegis i costums tradicionals; de com els nostres passats servaven vassallatge al príncep quan ell complia, i de com es sabien defensar al primer intent de tirania. Es convocaven les Corts, perquè cada província tenia els seus estaments i les seves Corts, per petita que fos.

Fuster. Plegueu, home; temps ha que ho sabem. Tot ciutadà honrat n'és sabedor de la constitució en allò que el toca de dret.

Jetter. Deixeu-lo enraonar. Sempre se aprenen coses noves.

Soest. Cabalment!

Alguns. Expliqueu, expliqueu; d'aquests discursos no se'n senten cada dia.

Vansen. Vosaltres, la gent de l'ordre, sou així. Viviu al dia i de la mateixa manera que haveu heretat l'ofici dels vostres pares us deixeu portar pel règim; a vosaltres ¿què se us en dona? Els orígens, la Historia, els drets d'un governant són falornies per a vosaltres. Doncs sapigheu que si ara els espanyols us tenen el jou al coll és per l'oblit d'això.

Soest. ¿I què? Mentre no ens faci falta el pa a taula cada hora de menjar....

Jetter. Rellamp! De tant en tant convindria que sortís algú com aquest i parlés clar.

Vansen. I mireu el que us dic. El rei de Espanya que ha tingut la fortuna de trobar-se a les mans aquesta província té tan poc dret a fer i a desfer com el que pel temps poguessin tenir aquells prínceps que us deia. M'enteneu?

Jetter. Expliqueu-se clar.

Vansen. Més clar, l'aigua. Vosaltres teniu un Dret propi i ningú no us podrà jutjar sortint-se d'ell. ¿No us diu res això?

Un ciutadà. Ja ho veieu!

Vansen. ¿Per ventura el brusselès no té

un Dret diferent de l'antuerpès, i l'antuerpès diferent del de la gent de Gant? Doncs ¿d'on vé això?

Un altre ciutadà. I té raó, Déu me valga!

Vansen. Però, plegeu-se de braços i deixeu fer que ja us donaràn una lliçó! Vergonya! El que no varen conseguir ni un Carles el Temerari ni un Frederic el Guerrer ni un Carles Quint, ara us ho imposa Felip per mitjanceria d'una dona.

Soest. Sí, sí! També ho varen provar els prínceps antics.

Vansen. Escert. Però els nostres avantpassats no dormien. Quan la duien jurada a un Senyor, no feien sinó segrestar-li el fill i els béns; el tenien guardat i no el lliuraven sinó sots les condicions que els convenien. Els nostres avis eren homes cabals! Coneixien el seu profit i quan s'emprenien quelcom ho portaven a bona fi. ¡Gent sencera! Mercès a ells els nostres privilegis són tan concrets i tan fermes les nostres llibertats.

Savonaire. ¿Què dieu de llibertats?

El poble. De les nostres llibertats, dels privilegis! Veiam, conteu-nos alguna cosa més dels nostres privilegis.

Vansen. Principalment nosaltres els brabantins (totes les províncies tenien les seves aventatges perxò) però nosaltres els més afavorits. Bé ho tinc llegit i llegit.

Soest. A veure, doncs.

Jetter. Deixeu-lo dir.

Un ciutadà. Feu-me el favor.

Vansen. Està escrit, primera: El duc de Brabant és tingut de ser per nosaltres un bondadós i lleial senyor.

Soest. Molt bé! ¿Així ho diu?

Jetter. ¿Lleial? ¿Al peu de la lletra, no?

Vansen. Tal com ho sentiu. Estem tants a tants, poble i senyor. — Segona: En cap ocasió no podrà lliure potestat o albir exercir o demostrar, o permetre que siguin exercits damunt nosaltres.

Jetter. Molt bé! Ni exercir...

Soest. Ni demostrar.

Un altre. Ni permetre d'exercir! Aquí està el cavall de batalla! No permetre a ningú, en cap ocasió....

Vansen. Paraules textuais.

Jetter. Vinga el Llibre!

Un ciutadà. Molt ben demanat. Dret que hi tenim.

Altres. Vinga el Llibre! El llibre!

Un altre. I ens presentem amb el Llibre a la Regenta.

Un altre. Vos al davant, senyor Doctor. I li dieu el que fa el cas en representació nostra.

Savonaire. Ai, desgraciats!

Altres. Volem saber més del Llibre.

Savonaire. Si diu una paraula més, d'un cop de puny li enfonso les dents fins a la gola!

El poble. Ho veurem si algú gosa tocar-lo. Parleu-nos dels privilegis! ¿En tenim d'altres?

Vansen. Prou, i molt savis i molt profitosos. També diu: El sobirà no modificarà ni augmentarà la clerecía sense consentiment de la noblesa i dels altres braços. I, fixe-s'hi bé: Tampoc no podrà modificar ni alterar el règim del país.

Soest. ¿En aquests termes?

Vansen. Us ho puc mostrar, escrit de fa dos o tres centuries.

Un ciutadà. I encara aguantem els bisbes nous... La noblesa ens té de fer costat i comencem a pledejar.

Altres. ¿I encara ens deixem atracallar de la Inquisició?

Vansen. ¿A qui en donarem la culpa?

El poble. Egmont i Orange són amb nosaltres. Ells ja procuraran.

Vansen. Els vostres germans de Flandes ja han començat a fer el que es té de fer.

Savonaire. Mala bestial! (li dóna un cop).

Altres (s'oposen cridant). On hem arribat! ¿Us atreviu amb un home de bé?

Un altre. ¿Amb un savi?... (es llencen contra el Savonaire.)

Fuster. Per l'amor de Déu! Tinguem la festa en pau! (d'altres es barregen a la baralla).

Fuster. Veíns ¿on hem arribat? (Hi han

xicots que xiulen, enjegen pedres, aquistesen els goços; veíns que s'ho miren parats; gent que corre; altres passegen indiferents amunt i avall; altres juguen tota mena de tretes. Exclamacions i crits de tavola).

Altres. Llibertat i Privilegis! Privilegis i Llibertat!

Egmont es presenta amb seguici.

Egmont. ¡Calma, calma, gent! Què succeeix? Sossegueu-vos. Descompartiu-los.

Fuster. Missenyor, arribeu per un voler de Déu. Acabeu! ¿Qué no ho veieu que el comte Egmont és aquí? Feu-li reverencia.

Egmont. ¿Vosaltres també? ¿Què us proposeu? Els uns veíns contra els altres! Ni la presència de la nostra regenta no pot impedir aquest desvarieig? Separeu-vos; que cada u se'n vagi a la seva feina. Que vagueu en dies feiners és una mala senyal. ¿De què ha vingut? (L'esvalot va aquietant-se i tots volten Egmont).

Fuster. Se les heuen dels Privilegis.

Egmont. Doncs no tardaran a enderrocar-los per aquest camí. I ¿qui són? Feu el posat de gent de bé.

Fuster. La bona voluntat no hi manca.

Egmont. ¿La vostra insignia?...

Fuster. Fuster i Mestre jurat.

Egmont. ¿I vos?

Soest. Jo tinc una tenda.

Egmont. ¿I vos?

Jetter. Soc sastre.

Egmont. Cabalment, tinc memoria que vàreu ser dels que tallaren les llureies per la meva gent. Vos diuen Jetter.

Jetter. Favor que em feu de recordar-vos del meu nom.

Egmont. Una vegada he vist algú i tingut conversa amb ell em queda present, sabeu? En ço que depengui de vosaltres, bona gent, no torbeu la tranquil·litat; bé prou mala opinió es té de vosaltres, no exciteu més el rei perquè al cap-de-vall pot fer i desfer al seu grat. Un treballador que es basta a mantenir-se honradament ja té tota la llibertat que li cal.

Fuster. Justament! D'aixó ens escl-

mem! Tota la lladregada, els borrarxos i els ganduls, amb perdó sigui dit, cerquen brega per dalera de fer alguna cosa, s'entretenen la gana parlant dels privilegis i engresquen els curiosos i els ignocents; i tot plegat per què els paguin un vas de cervesa es fiquen en negocis que després desgracien centenars de famílies. Aixó els va bé an ells. Troben que massa havem cura de casa nostra i que tenim el diner massa ben guardat, i faríen gran festa el dia que ens hi poguessin calar foc per a treure'ns-en.

Egmont. Ja hi ha qui us vetlla; s'han pres mides per a anar de dret contra el mal. Fèu cara a les doctrines forasteres, i mai no us penséssiu que els privilegis s'afermen amb bullangues. Quedeu-vos a casa. ¿Qué'n treieu d'arrossegar-los pels carrerons els vostres drets? Els homes prudents, tenen molta força. (*mentrestant s'ha anat esbargant el gros de la gentada*).

JOSEP LLEONART trad.

MEDITACIONS SOBRE LA ARQUITECTURA

VII

LA BELLESA

La bellesa de l'edifici és cosa que no correspon a l'activitat de l'arquitecte, mal sien la majoria dels arquitectes preocupats únicament de la bellesa de l'obra llur. La bellesa és essencialment un resultat, és la conseqüència immediata del fet vital expressat. De manera que la feina del constructor acaba en el punt en què, pel mitjà de la expressió, posa el monument en relació amb l'home.

Ens hem preocupat massa de la bellesa, i la nostra educació artística ha sigut en aquest sentit absolutament fatal, per quan pot dir-se que tota ella no ha tingut altra fi que la d'alcançar-la. D'aquí el constant assolir a la història, el continuat exemplari del passat, l'acolliment esporuguit a les fórmules alcançades per les velles civilitzacions. Tota l'ideologia estètica dels nostres temps no representa res més que un escarç encaminat a definir-la i a lograr-la. Els seus caràcters d'universalitat han conduït la crítica a un eclecticisme sense suc ni bruc, i hem deduït d'aquí, que l'interessant no era pas que les coses siguessin vives, sinó que siguessin belles, com si ço que no és viu, ço que no és, pogués en realitat existir, amb bellesa o sense.

La Bellesa ha sigut i és encara avui una d'aquestes idees que amoïnen als homes sense cap necessitat de que els homes s'hi amoïnin. El platonisme aplicat a les coses que pesen i cauen i es trenquen. La general ideologia volent governar el concret. L'esperit barallant-se amb la matèria en compte de fecundar-la. El divorci de dues coses que necessiten el més estret consorci per a viure. L'abstracte a batzegades contra la realitat. La matèria conduïda a l'expressió de les coses cerebrals sense substància, i al fons la vida desorganitzada, els éssers constructius anèmics, encrostrats de bellesa, ofegats sota el barniç inútil, i la ciència esmerçada en fer aguantar les pedres enlaire per a obeir al cervell.

Hem començat pel capdavall i el procés constructiu, en compte d'una funció orgànica, s'ha convertit en una desorganització de les realitats. L'Idèa feta amb pedra ha sigut l'ideal de l'arquitecte, i el medi de plasmar l'idèa ha sigut el dibuix. Per això l'arquitectura és avui un dibuix copiat amb pedra.

En compte de ser l'esperit el qui anés a fecundar i a posar en moviment la facultat de la matèria, elevant aquesta facultat a una categoria espiritual, fent de la pedra un ésser que, com la catedral gòtica o el temple grec, dialogui amb l'home, el que s'ha

fet ha sigut mancar aquestes facultats do-
blegant la pedra a un esclavatge inútil.
Tot ha mort des d'aleshores dins el sepul-
cre de les apariencies, i en compte d'un nou
ésser, el que ens han donat és un pot de
possibilitats harmòniques en conserva.

No t'esveris, arquitecte, que tu tot el
més que faràs serà donar l'impuls a la
roda, però el moviment no ets pas tu qui el
farà. El moviment és essencialment con-
tingut en la materia i en la forma concreta
del volant. Així la Bellesa no és cosa que
estigui al teu alcanç. Tu no pots passar de
donar a les materies una possibilitat de
vida i d'expressió, i deixa de banda la vani-
tosa creació de la bellesa, perquè la bellesa
és el resplandor de la salut de l'ésser que tu
has organitzat, que tu has fet expressiu, i
són les pedres i les colines i el sol i el cel i
les teulades ço que la produeix, no pas tu,
per més que t'amoïnis.

¿Per ventura la mare pot donar la bellesa
al fill, que pareix?... ¿Gosaràs a atribuir-te la
gracia de la filla que has engendrat? ¿No és
de sa carn i de sa vida solament d'on li
pervé?... Talment el teu edifici, arquitecte.
Tu has promogut en la materia un estat de
vida expressiu, i ço que d'aquest estat re-
sulta no ets pas tu qui ho ha fet, ni ets pas
tu qui podràs mai fer-ho. És la nova vida,
el nou ésser, que viu independent de tu el
que la produeix; i sinó, prova de treure-li.

Si vols treure la bellesa al Parthenón,
no podràs. Ni que en sies l'autor, no podràs.
Caldrà que li destrueixis la vida, però llevar
la vida no és el mateix que llevar la belle-
sa. És igual com la gracia en ta filla. La
mataràs, però no li llevaràs la gracia. Això
vol dir que la bellesa és una qualitat intrín-
seca de l'edifici, que viu i existeix, perquè
ell és viu i existent, no perquè tu l'hagis
posada; i per això, si pensem que la bellesa
és una conseqüència dels éssers vitals,

veurem que és impossible donar vida a la
idea abstracta de la bellesa; sols la follia
dels homes podria reduir a una abstracció
una cosa viva.

Res existeix sense el precedent de la
vida, i la bellesa, per tant, no existeix només
que allí on la vida hi és. Les formes del
món natural són belles perquè són un resul-
tat de l'activitat vital de les coses. Així les
formes d'art, que són fetes de la materia
elevada a una categoria espiritual, no po-
den ésser belles sense ésser promogudes a
un estat vital.

Cal promoure la vida espiritual entre les
coses, i no escarraçar-se més en fer coses
belles. Fecundem d'esperit la realitat, i ço
que pervingui d'aquesta copulació no és
cosa que ens hagi de preocupar, perquè els
fets són fatals, car tan bon punt acaben de
néixer ja duen conseqüències de valor in-
trínsec.

La feina de l'artista no és la de fer la Be-
llesa, sinó la d'elevant les coses de la Natura
fins a l'home, dotant-les d'una vida supe-
rior i fent-les expressives, parladores, ente-
nedores al nostre esperit. Cuida't de la sa-
lut de l'edifici, i fes que sia, per la seva for-
ma, un ésser qui constantment ens doni
idea de la seva existencia. Això serà veri-
tablement enriquir el món amb un nou
ésser. L'altre, serà acumular dibuixos
d'idees i intents d'efectes sobre una car-
canada morta.

Damunt d'ella, la lluna i les estrelles, el
sol i el vent, l'abre i el riu, hi passaràn in-
diferentment, i, en compte d'enriquir la
vida, el que faràs serà posar una clapa
erma sobre el món, una cosa cerebral, al
pas impertorbable de les coses vivents, en-
tre les quals ha de pendre lloc tota creació
veritable.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

LIRICA CATALANA

CANÇÓ

I

*Maddna de la cabana,
aixecau-vos dematí,
i veureu el sol sorti,
vermell com una magrana.*

El campanar de Deià
ja toca l'Ave-Maria:
aixecau-vos, que el gall ja
vol donar-vos el bon-dia.

Tot és fresc com una flor:
treis el cap a la *carretera*,
i amb l'embat de primavera
sentireu reverdî el cor!

II

Esclatà la codonyera,
ha florit el cirerer.
Consolada l'olivera
ha deixat a el dòl llarguer;

el dòl de l'oliva blava
—dòl humil de tafaner—
que des de Tots-Sants portava
diumenge i dia feiner.

Es la Pasqua que és vinguda.
Tot riu: garrigues i flors.
No sé si vos n'heu temuda
que és el temps de florî els cors!

TRILLEIG

Ploren les clotxes al cloquer.
Dins l'hora-baixa clar que avança,
passa l'olor del taronger
deixant esteles d'enyorança.

Ploren les clotxes al cloquer.
I com un chor de viudes, llança
cada campana el crit darrer
amb un gemec sense esperança.

—O, el campanar d'aquella vila!
O, aquell ciprer de cap de fila
que serva aquell repòs sagrat

vessant perfums de rams de lliris
i tremolors de pàl·lids ciris
que es van torcent de feretat!

GUILLEM COLOM

DUES GENERACIONS

IV

JORDI

En aquest sentit no heu sigut un mal català. Si bé vostres pensaments i sentiments no han sigut del tot catalans, sempre heu dit amb vostra propia llengua ço que heu tingut per dir.

FRANCESC

I així i tot he sentit, com tants altres, ço que en podríem dir per als catalans el dubte de l'idioma. I el sento encara, pregonament, el tràgic dubte...

JORDI

¿Tràgic dubte, dieu? No comprenc...

FRANCESC

Pot-ser no ho podeu comprendre vós, home d'una fe tan forta. Mes per a mi i per a molts d'altres, creieu que és una cosa tràgica aquest dubte. Gairebé sento vergonya de confessar-ho davant de vós. ¿Mes, per què fingir una fermesa que hom no té? I el valor d'aquesta conversa nostra ¿no està en revelar el fons de la nostra consciència?

JORDI

Dieu-me, doncs, aquesta cosa tant tràgica, segons vós.

FRANCESC

Jo he estat temptat manta vegada d'escriure en llengua castellana, però, a la fi, quelcom més fort que jo m'ha portat sempre al bon camí, i he escrit en català. No he desoït la veu del cor i de la raça; però allavores i tot, és a dir, allavores més que mai, he sentit la buidor tràgica que envolta a l'escriptor català.

JORDI

Si el compareu amb l'escriptor francès, per exemple...

FRANCESC

No és qüestió de comparances. No hi ha comparança possible. Hi ha que a l'home qui escriu en català ningú l'escolta. És una veu en el desert. ¿Voleu res més dolorós per al ver escriptor? No parlo ara de la nomenada, de la gloria, del profit material, conseqüència d'ésser escoltat d'un gran nombre d'homes. Parlo de l'eficàcia, de la transcendència de l'obra de l'escriptor sobre els homes i, tant com això, de la pregona i vivent col·laboració dels homes de tota una raça en l'obra de l'escriptor. ¡Quina força, quina profunda i joiosa responsabilitat, quina plenitud no ha de sentir dins d'ell l'home qui, a l'escriure, sab que serà escoltat de milers de milers d'homes! Pensar que un Renan, un Taine, un Balzac, tenien davant seu, esperant la seva obra, tota la França, tota l'Europa culta i la mateixa Amèrica. I quan escriu un alemany, un anglès, un rus, tenen davant seu la possibilitat d'ésser escoltats d'igual manera. Nosaltres no; nosaltres no tenim ningú.

JORDI

Som tant petits, geogràficament...

FRANCESC

Som tant petits i estem enclavats dins d'un Estat oblidat, allunyats de la corrent viva de la civilització, i d'aquest Estat no som davant d'Europa res més que una província. Tant se val dir que som ignorats. Però, d'aquesta fatalitat ens en podríem consolar i fins vèncer-la si, encara que petit, al menys ens escoltés el nostre poble. Mes el nostre poble no ens sent; ens ignora gairebé tant com els de fòra. Som una minoria dins d'una minoria. El nostre poble no ens llegeix, no ens coneix. ¿Voleu res més trist, res més tràgic que, al moment de crear-la, senti ja un hom la inutilitat de la seva obra? ¿Sabeu qui som els qui llegim català? Som els mateixos escriptors qui ens

llegim els uns als altres i ço dóna naixença a una literatura de preciosisme, mancada de vida, de substància humana; literatura que cada dia s'allunya més dels homes per esdevenir una cosa hermètica, a voltes intel·ligible, esplai d'un petit grup, sense ressò en les ànimes. ¿Ah, creieu que no és trist això? Jo no sé res més tràgic per al ver escriptor, per aquell qui no el satisfà una petita gloria sinó que viu animat de la noble ambició, de la pregonera necessitat de donar la substància del seu esperit als demés homes. No sentir ningú al nostre voltant amatent a escoltar-nos, no veure transformat el propi pensament en acció, en cultura, en idealitat d'un poble; ésser sempre com una veu en el desert a on no hi ha ressò possible que porti la nostra veu més lluny, a regions humanes, en mig del concert d'altres veus, és una cosa que desespera i fa dubtar de si val més emmudir o parlar una altra llengua.

JORDI

Amic, amic, cap de les vostres confessions m'havia revelat tan clarament la diferència que hi ha entre la vostra generació i la meua. Manca de fe, ardenta fe; ço és el que ens separa. I ço són dos mons distints, dues maneres oposades de jutjar les coses. ¡Quant diferentment de vós veiem nosaltres aquesta qüestió de l'idioma, tot i reconeixent la veritat de les vostres queixes! Justament ço que tant us adoloria i amarga, és per a nosaltres un esparonament, un títol de noblesa, un goig de sacrifici. Heu parlat d'un Renan, d'un Taine: nobles exemples, flors supremes d'una raça i una cultura que, després d'haver-se esgarriat per falsos camins, saberen trobar l'ànima del seu poble. Però, i dels centenars d'escriptors que exploten canallament aquesta cultura, ¿per què no me'n parleu d'aquests? Aquests són escoltats també per

milers d'homes, però ¿què diuen aquests a l'ànima dels homes? ¿Què fan sinó embrutir-los fins al punt que hom voldria que existís una policia de les lletres? I d'aquesta obra aquests n'obtenen nomenada, gloria, consideració social, crescuts guanys en diner. Al costat d'aquests, i són més nombrosos del que a primer cop d'ull sembla, tant, que els altres són les excepcions, poseu-hi els nostres escriptors i penseu en el llur sacrifici. Ells no han d'obtenir pas gran nomenada, la llur gloria ha d'ésser ben petita, la llur consideració social escassa i els llurs guanys nuls. Ells no explotaran el llur talent ni el gust de llegir del públic per al llur profit material. ¿Què els ha de moure, doncs, a escriure sinó l'ardenta fe en el poble llur o l'amor a la veritat i a la bellesa? Sacrifici, sacrifici en tot cas, i com sempre, veureu que del llur dolor neix la llur noblesa. ¿Què hi fa que siguin ignorats a fora si un dia arriben a ésser estimats del llur poble? Creieu-me, la vera gloria és aquesta, i ademés, que el qui logri viure en la memòria del seu poble no ha de tardar en ésser conegut dels altres.

FRANCESC

Però si aquest és el nostre gran dolor, que el nostre poble no ens llegeix, no ens coneix.

JORDI

Es el dolor de la vostra generació i el nostre. Mes el que vosaltres no heu fet ho farem nosaltres.

FRANCESC

Mal camí seguieu, Jordi.

JORDI

La fe i l'entusiasme ens portaran al bon camí.

JOAN PUIG I FERRETER.

LLETRES

ETAPES ESTÈTIQUES, DE RAIMOND CASELLES.—Vol. I. Societat Catalana d'Edicions

I

Valors objectives i formalíssimes demana la nostra estètica, això és: una individualització perfecta de tota valor en la seva condició formal. L'intel·lectualisme de la nostra posició demana aquesta objectivació, demana una vivència i limitació perfecta de tota valor en el que ella té de formal, i per això no accepta, dins del camp del jòc i de la definició, cap motiu o element d'interès fora d'aquella existència individual, cap element de valor anecdòtica, extrínseca, i, per això mateix, trencant aquella limitació.—Si se 'ns obligués a una formulació de la preceptuació inicial, i central alhora, de l'intel·lectualisme de la nostra posició, la expressaríem amb aquesta condició objectiva de les seves valoracions.

I és per això que, a l'actuar en funció de crítica, la nostra consideració és immediata,—diguem-ho així,—sense cap ingerència transcendental o metafísica, sense traspasar mai aquella limitació. Demanem a l'obra d'art una valor intel·ligent, humana, això és: objectiva; i si aquesta valor i aquesta individualització és el que demanem en l'obra, segons aquella és que devem situar-la. Per això és que la nostra crítica no se surt mai d'aquesta posició, transcendent a l'anècdota individual,—valor i moment personal: espectacle, o instant de la representació—; sinó que jutja l'obra, en la seva valor intrínseca, en quelcom de perfectament formal i objectiu.

II

Contrasta inicialment aquesta posició intel·lectualista nostra, amb la posició d'En Raimond Casellas.—En Casellas, fuig constantment d'aquesta valoració intrínseca, objectiva, i el seu interès i el seu juí, estàn sempre per l'element transcendental, veient en l'exposició sensible, l'expressió d'aquest element. Això és: trenca aquella limitació, busca per a l'obra una extensió fora de la seva valor individual, i aixampla aquesta fora de la seva existència i manifestació objectives.

La seva crítica escapa continuament del camp d'una valoració estètica, i es situa, i jutja i comenta, l'element individual, l'anec-

dotisme de la valor, l'existència formal. Així; —aquesta és una llei general i permanent en la seva posició crítica,—els seus elements de juí i de comentari són elements d'interès i de consideració individual,—l'element d'anecdòtica: la valor personal: el moment emotiu: aspectes manifesta d'aquesta valor i d'aquest moments, en les tècniques:—i davant de l'obra deixa de banda la seva condició formal per anar-se'n al seu argument o expressió transcendent.

Es la exposició formal, per a la seva crítica, solament un pretext o justificació d'altres valors; i per això busca sempre per aquella una transcendència, o fons, com es diria en el lèxic de la estètica tradicional. Es situa constantment fora del camp de la consideració estètica, objectiva, trasposant-lo i anant cap a una consideració de l'element individual.—Manta volta la seva crítica és una psicologia.

La exaltació individual, el temperament i el geni seràn per a En Casellas valors a considerar dins la seva estètica.—Ell, per dessota l'obra i per mitjà d'aquesta obra, veu l'home, l'anecdòtica individual. I el temperament i el cas genial, màxima exaltació individual, màxima anècdota, que és allà on amb més força té una acusació i una vivència aquella valor, serà per la seva posició crítica una positiva valoració.

I ja en la valoració d'aquest interès es situa alhora en els moments i els aspectes d'aquest. S'interessa i situa l'estat d'ànim inicial en la ment de l'artista, element singular i accidental, que l'allunya encara més d'un juí i d'una valoració intrínseca. La forma, per a ell, serà la expressió d'aquest moment i aquest aspecte; mitjà evocatiu i suggeridor d'aquest.—I aquí sí que—i no recordem si ell mateix ho formula expressament alguna volta,—hi cab perfectament el dualisme escolasticista de fons i forma.

Tant és així que En Casellas diu, parlant-nos d'una de les obres de l'Eugeni Carrière: «No he vist mai una relació més íntima, entre la manera i el concepte.» Per nosaltres, això és inacceptable, en quant la manera, la forma, és el concepte mateix.—Ell, però, n'accepta el seu dualisme. I això és precisament perquè ell no compta i no jutja les valors estètiques

en elles mateixes i per elles mateixes, sinó que n'accepta una transcendència supra-sensible, no formal, i estima conseqüentment la manifestació física com un mitjà per arribar a la metafísica. En Casellas pot dir-nos, parlant de Puvis de Chavannes: «...pintura, la seva, emboirada de misteri»; i també, «...les figures del paisatge, se'ns mostren com immaterials, llur encant consolador ens va invadint, invadint; per poc que duri la contemplació, acabem per no veure altra cosa que ritmes infinitament suaus, i totes les sensacions precises de línia i color s'anul·len en el goig pregón d'aquella immensa tranquil·litat.»

I és per això, i a causa d'aquell dualisme, que accepta l'element morbós, intel·lectual, en els mitjans d'expressió tècnica. Busca en aquests l'anècdota i l'interès, la expressió, el moment en què la condició intel·ligent de la línia i mitjans de tècnica s'ofeguen pel pes de l'accident i la contingència individualment expressiva: esmenta, en el capítol a Joan Francesc Raffaeli, «la forma significativa, la línia parlant».

* * *

Davant l'espectacle formal, veu aquest desvaneix's. No jutja d'aquest en ço que té de objectiu i propi, sinó que l'argumenta i busca fóra d'ell la seva justificació i valor.—Davant d'«Els ciutadans de Calais» dirà: «Figureu-vos que, sense previes explicacions del tema, ni antecedent històric de cap mena, vaig trobar-me, un dematí, al davant de la composició escultòrica».—El motiu argumental, o explicació anecdòtica, l'interessa i el considerarà moment inicial i justificació de l'obra, una part i un element de la seva valor.—I per això, fins que aquell motiu s'explica i es soluciona, la obra no és justificada, no s'explica, i no pot valorar-se intrínsecament en ella mateixa.

III

Aquesta posició crítica d'En Raimond Casellas, necessàriament devia d'ésser eclèctica.—En la crítica, el criteri unilateral i conseqüentment l'exclusió d'un eclecticisme, és possible i és actual quan ço que d'una obra és objectiu s'apoya en la valor en ella continguda, en allò que té de formal, i no quan la valoració està en el factor individual, contingent, en l'exaltació i l'expressió individual i personalíssima, mancada, com ella és, d'un contingut electiu i propi.

Mes ja en aquest eclecticisme, ¿obra En Ca-

sellas cegament, sens un prejudí, diguem-ho? Ens inclinem a creure que no.

La valor individual no la intuïa d'una manera immediata per mitjà d'una noció conjunta i sintètica de l'obra, per obra i gràcia d'una entrega i un abandó sentimental que el col·loqués d'una fàsis immediata en la posició i el moment inicial d'aquella. No és que En Casellas, visqués—usem el lèxic que la posició ens imposa,—i reproduís per intuïció directa i viva, davant de l'obra, la posició i el moment individual en què aquesta es produïa.—Altrament, creiem que el seu juí era reflexiu, operant-se la valoració per un procés i per una relació inductiva.

I és per mitjà i obra de l'element morbós i expressiu, manifestant-se, en la valor formal, que induïa per una retrogradació aquella posició i aquell moment individual. Per una valor d'efecte i de conclusió final induïa i coneixia la causa i l'aspecte inicial. Darrera el morbosisme del factor expressiu descobria el morbosisme d'aquella posició individual.

Mes aquest procés no tenia una exposició, i En Casellas s'esforçava en produir-se com si ell no existís. Creiem, fins, que aquell,—que existeix i s'opera d'una manera manifesta i indubitable,—no havia obtinguda una constatació i una formulació expressa en el mateix Casellas.

Ell, sabent ja qual era aquesta posició i aquell moment inicial, s'esforçava en viure aquest moment i en donar-nos l'aparència d'aquesta vivència. Es produïa i es manifestava d'una manera tal, com si la coneixença i la posició fos per a ell una cosa immediata, una adhesió i una convivència sentimental.

Simulació, perfectament una simulació.—El que en altre seria una obtenció a base de recepció sensible, immediata, és per a En Casellas el producte de quelcom artificiós que vol reemplaçar aquelles, o millor—i veiem que aquest seria el seu intent,—simular-les.

I és d'aquesta simulació que li'n ve una certa fredor, una certa mecanització que no s'ofega d'una manera completa. Nosaltres, però, estimem aquesta simulació per damunt de la valor i de la posició simulada. Hi ha quelcom d'intelligent en ella; quelcom que no és, precisament, una manca de valor. I qui sab si, a fi de comptes, ella podria dir-nos com En Casellas és tal volta menys sentimental del que tots creiem.

MARTÍ CASANOVAS.

MORALITATS I PRETEXTOS

Molts,—i entremig de la multitud alguns artistes i escriptors,—així que senten parlar de classicisme, pensen en la comanda oficial.

Aquests són els mateixos que atribueixen les coses no reals a la democràcia.

* * *

Els crítics rarament valoren les veritables personalitats. Com si no gosessin penetrar dins l'obra plena, s'acontenten d'enaltir *l'habilitat de l'esperit*.

* * *

Si la manera més activa de manar és preveure, ¿quant temps fa que Espanya no té Govern actius?

* * *

Escriptor, vigila que mai els periodistes subalterns no et puguin creure un igual injustament enlairat.

* * *

Alguns poetes s'acontentarien d'una immortalitat en edició de paper de fil.

* * *

El poble diu *que s'han sapigut entendre*, dels homes que s'enriqueixen comprant necessitats i venent capricis.

* * *

M'entristeix l'estil epistolar dels qui acompanyen l'original d'impremta d'una adulació que empara l'esperança de què *el meu treball li plaurà*, com diuen ells. ¿On és, Senyor, el jove escriptor de raça que esperi segur que el seu treball me desplaui?

* * *

L'home gran, a ple sol no feia ombra. Però veu's-aquí que desseguida aparegué darrera seu el mediocre...

* * *

Com un agravi ens retreuen certs escriptors instintius les coses que sabem. ¡Nosaltres que ens avergonyíem de saber-ne tan poques!

* * *

Devegades ens torna més tímids el parament d'una casa que la conversa del propietari.

J. M. LÓPEZ-PICÓ.

ARTS PLASTIQUES

DE LA INÚTIL JUSTIFICACIÓ

En tota l'actuació artística catalana—tal volta efecte de feblesa, tal volta per la particular manera d'ésser nostra, que vol fer aparèixer en tota acció realitzada un o altre aspecte de raó—s'ha accedit sempre a justificar els nostres actes, en quant representen un ordre de novetat en el quietisme morbós d'Espanya.

Es cert que no hem sabut aduir aquella raó que tant admirem en sa valor de fermesa, potser perquè no l'hem arribada gairebé mai a assolir, aquella raó del «perquè volem», sinò, altrament, hem esmerçat esforços, manta vegada malaguanyats, a fer comprendre la significació

de la nostra renaixença en tots els ordres, primerament, de creació més tard. Veiem com, fins homes la significació dels quals és, en aquest sentit, el comportar-se en tota cosa imperativament, sentada l'afirmació llur d'una faisó ben categòrica, han cercat després d'explicar-la i de justificar-la.

Pot-ser això—i em referesc solament a l'efecte pràctic—més que donar-nos patent de justícia, ens l'ha dada d'inferioritat. I és que aquesta explicació i justificació no anava solament adreçada al nostre poble, desconfiat de les coses que no sab veure prou clares, sinó al poble

monopolitzador que aquesta voluntat categòrica la converteix en caprici imperatiu. Hi ha, realment, un abisme del «perquè volem», admiració nostra, al «porque me da la gana».

Nosaltres hem volgut parlar en català, hem volgut escriure en català i tot seguit ha vingut la justificació. Nosaltres no volem escriure en castellà, hem dit, per ço que la història ens mostra massa bé com tal assaig d'integrar-nos a una cultura castellana ha estat correspost pel més trist dels fracassos, el d'una grisor i mediocritat que ens guardarem bé d'oposar a la vaïor del geni.

I és que els catalans, no solament hem de parlar i d'escriure en català, sinò que hem de pintar en català i hem d'esculpir en català. (Si no et sabés, lector, prou discret, temeria que em retreguessis els meus mots com un xovinisme, i com a magna aspiració musical, per exemple, la tonada catalana de ballet popular).

EL RECURS DE L' INCORRECCIONISME

Quan a això que nomenem «correcció» li arriba l'hora i invadeix, fatalment, amb la seva pertinàcia històrica, les acaballes d'un cicle artístic de llegítim procedir, o altrament, quan la «manera», en la seva accepció mecànica, ha conseguit suplantar el lloc d'una ideologia, s'esdevé en les germanats artístiques, que els uns—desitjosos de redempció, com a generós impuls juvençà,— els altres — precisament aquells qui han assajat ja, i vanament, el conreu de la «manera», o de la «correcció»—senten, qui més qui menys, una enyorança sobtada, una pruija sentimental de retorn al viu; lassos de les puerils habilitats artificioses, se senten atrets per la ingenua expansió natural i reapareix, aleshores, l'etern problema d'història intermitent que proposa l'expressió rudimentària com a cabal remei.

Es condició inherent a aquesta reacció ometre tot revisionisme, perquè tot allò que hagi tingut parentiu amb el que ha estat causa del pànic comú, aparenta participar també de la seva condició corruptora. Per altra banda se tracta aleshores d'una radical purificació i renunciament; en altres

Els nostres artistes de la plàstica són els qui més poden apartar-se d'aquest regionalisme pintoresc per ço que el més gran nombre d'ells no solament segueix els nous corrents universals, ans també ha viscut l'ambient d'altres terres i d'una fàisó especial el de la capital francesa. Mes, observem com aquesta influència, que no volem nomenar exòtica, se exerceix en ells ben singularment i es produeix en un o altre sentit de catalanitat.

I això no solament quan una nova estada entre nosaltres pot determinar una reacció, sinò quan se respira plenament l'ambient alié.

Vegi's la exposició d'un home intel·ligent espanyol amb llarga residència a París i la d'un català en idèntiques circumstàncies i ens convencerem de com pintem en català i esculpim en català.

MARTÍ ESTEVE.

paraules, de la instauració d'una tonificant democràcia.

Innegablement, aquesta renovació total que he presentat com a mitjà essencial de la reacció esmentada, procura una eficàcia indiscutible; car, ometre, en actuar de nou en un sentit, tot element que hagi tingut intervenció en una actuació errònea anterior, és un còmode recurs, que assegura de no caure novament en el mateix error; no és, però, menys cert que deixa lliure el perill de la caiguda en un de nou.

Crec, no-res-menys, — concretant-nos al nostre cas—que és concedir a la mísera condició dels productors de tot «correccionisme», una potestat excessiva de creació, ja que el fet de rebutjar sistemàticament llurs mitjans, suposa que els considerem de llur propietat i no adoptats, i qui sab si furtats d'altri.

Altrament, essent bons en si aquests mitjans, fóra possible que la corrupció llur els pervingués de la mala administració de que han estat objecte, servant, però, immovible la llur sanitat inicial, la qual cosa establiria un nou i més deplorable error:

en el fet de rebutjar-los, i persistir, per altra banda, en la mateixa actitud espiritual, que és, precisament, l'únic incontestablement falsejat; talment el mal operari qui pretén adquirir destresa amb un inútil canvi d'eina o de materia.

Se desprén, d'això dit fins ara, l'encert eficaç que és revisar ço que hem nomenat tendència comú en les germandats artístiques. ¿Per què ha d'ésser el llegítim, precisament, el contrari a la darrera corrupció? ¿I per què no pot consistir, diferentment, en el que li és distint i no oposat? Per altra banda, molt alta honor, i abastament impossible fóra, per la mesquina elevació del «manerista», haver encertat, només que fos, el contrari del llegítim; res d'això, ni solament aquest parentiu antipodiforme. Ell no va assolir aquesta consanguinitat, solament sí obtingué el tint llunyà, i encara de quelcom sense consistència, de quelcom que deixava.

* * *

En dir manera, signifiquem ço que és atribut i condició d'una activitat, i no materia d'aquesta, però no passa així en el cas que esmentem; en aquest cas, la «manera», la «correcció» ha estat conduïda habilidosa-ment al lloc d'objectiu cabal de l'actuació.

Adjunto ara novament, que s'evidencia com la opció per l'antípoda—que és «in-correcció»—du a caure en el perill de no atinar en la situació a què cal retornar la «manera» com a mitjà, establint-se així, no el canvi pretès de essència, sinó solament un canvi d'adjectiu.

El desplaçament ocasionat per una predilecció general i inconscient per la «manera»—àdhuc en els casos aparentment més oposats a aquesta mena de predileccions—sostinc en avençada, que és en substància la clau essencial de la fallida de la llegitimitat artística.

* * *

No cal abominar de la «correcció», atenant-se al frèvol caràcter que li dóna la seva darrera pertinença, i, ans de decidir-

se a favor de la seva contrària, serà bo d'esbrinar si ella és tal, o si és tan sols simulació del prestigi d'altri, per optar després en conseqüència, indistintament, per ella mateixa o per la seva antípoda, o per quelcom de merament distint.

El «correccionista», aquell qui estribava o estriba encara tota la seva ambició en presentar la seva obra amb contingut correcte, ¿on pot trobar el seu punt de partida i de comparança? En la naturalesa? En la seva pròpia imatge? Palesament podem dir que no. «Correcció» se refereix a la «manera», és com dir «produir segons sistema de fer»; i el sistema de fer no es refereix a la forma ni a la seva definició plàstica, solament atany al procediment o aspecte mecànic de la tècnica, i això sols pot assolir-ho i comprovar-ho en els fets idèntics anteriors; ço és, en l'obra (ja realitzada i admesa) que l'ha precedit; tindrà seguretat de la seva «correcció» quan s'hagi ajustat a la seva «manera» o suma de maneres. Imaginem, així, una regressió d'artista a artista i arribarem, a través de diverses estribacions, a l'inicial, al que ha dat valor i prestigi, al que ha esdevingut, a força de esbravar-se'n el contingut, «correcció»; hi trobarem un esperit en encarnació, una obra, no una apariència. ¿No seria millor declarar-nos en contra de l'aparent?

Les dues accepcions «correcció», i «precisió» són de condició distinta, enc que es puguin condicionar mutuament. «Precisió» expressa identitat formal entre el representat i la representació, o entre el reproduït i la reproducció; mentre que «correcció», concretant-nos en el nostre cas, se refereix a una de les seves modalitats, ço és, quan la precisió consisteix en la que es posa en ajustar-se a una manera en prestigi. Va en exemple: quan la forma imaginada en ple albir i en vivència i modulació simultànies a l'actuació expressiva esdevé plasmada justament, és això tan «precisió» com la reproducció, per identitat fragmentària, d'un canon establert; a aquesta darrera modalitat de precisió li convé el nom de «correc-

ció»; però «correcció», en canvi, no pot ésser atribuït de la modalitat precedent.

Aquest sà concepte de «precisió», serà destruït necessàriament per ço que reaccioni en forma contrària a la «correcció»; però, podria avenir-se a ço que li fos distint, essent com ho és ja ella mateixa. La «correcció» se refereix àdhuc a quelcom que no li apertany, car, devent-se referir al

mitjà, ja he dit que en el nostre cas constitueix per si sola un objectiu. Jo rebutjo més aviat el seu emplaçament en substitució d'una ideologia; considerar-la com a banal adjectiu del mitjà és ja un excés de favor per ella i és evident que el decidir-nos per la seva contrària inclou, quan menys, el perill d'invertir el mal i no obtenir el remei.

ESTEVE MONEGAL.

CRÓNICA

El nostre lema i la nostra pruija intervencionista, força sovint l'oblidem.—Traçant i pledejant per l'ideal de la Gran Barcelona, no es donen compte, uns, de les petites coses; els petits mals, que, incessantment, dia darrera dia, fan la Barcelona viva i real, no la Barcelona utòpica; i els altres, comparant-se en aquest caràcter de petites coses i petits mals, creuen que no val la pena d'alçar la veu, i que més val deixar que les coses facin i conservar ells la llur petita capelleta dictatorial, seguint fent la llur via—via gris i tota trista.

I els afronts es succeeixen sense protesta; amb uns el·logis marginals, i tot el més, amb un silenci amparador d'una grisa covardia.—Com s'esdevé ara, amb l'emplaçament d'aquest nou sócol a la estatua d'En Rafel de Casanovas, tristíssim, lamentable.

A quan, la nostra intervenció? A quan la plasmació de l'ideal d'aquesta Gran Barcelona?—M. C.

* * *

Curiosa—curiosíssima; així, en superlatiu,—la febre i el desig revolucionari, terriblement revolucionari de la nostra crítica.—Que ara, però, acaba de causar-nos una inexplicable decepció.

Ni com a revolucionari, ni com a radical, ningú la guanyarà a ella.—Un dia algú té la pensada, una mica temeraria, de pronunciar, davant la nostra crítica, una paraula sola: decoració. Què va dir! Quin camp no s'obria amb això per a les especulacions estètiques i sociològiques? Els dogmes que van sortir-ne d'aquesta paraula!—Pintura plana: els murs no deuen foradar-se: què és això de pintura de

cavallet? i les anatemes arriben fins a l'inofensiu col·leccionista, dient-li, d'una manera tota greu, que els quadres per res influiràn en la estètica domèstica, i que no s'hi preocupi amb tot això (no cal dir el pasme que davant aquesta furiosa diatriba, cundí entre la honorable comunitat impressionista).—Ens porten el cubisme, i també volen ser-hi: i En Gaudi ja va semblar-los acadèmic. S'ha vist mai res més savi que el cubisme? Quin bé de Déu de lògica, senyors! Vinguem, vinguem cubistes: bons i dolents, que tots hi caben.

I un dia exposa En Cels Lagar, i les exclamacions paradoxals brollen d'una manera espontània i viva—genial, sencillament genial, aquest noi.

No tant, pensàvem nosaltres, una mica temerosos davant aquesta furiosa onada.

No tant, diuen ara ells mateixos; no tant.

Què haurà passat, ens demanem? Què li passarà an aquest pobre Lagar, quasi geni ahir i avui presentant-nos el com un ésser quasi vegetatiu, fent la viu-viu a espatlles del pròxim treballorament laboriós?

No ho sabem, encara; tal volta alguna darrera imaginació ultra-cubista que no coneixem, que fa acadèmic el mateix cubisme? Tant mateix, això ja fóra massa.—I si fos (diguem-ho baix, baixet) que la nostra crítica es fa acadèmica? Això, senzillament, seria fatal: faltats dels aires nous que ella ens porta, aviat ens asfixiaríem.—Què serà?

Però sentim amb tota l'ànima que aquests canvis i oscil·lacions degui pagar-los un pintor tan simpàtic com En Lagar, encara que no per això «fauve» menys rabiós.—M. C.

DIETARI ESPIRITUAL

Remarquem la profunda catalanitat substancial del discurs llegit pel Dr. D. Lluís Segalà en l'acte de l'inauguració del curs universitari.

No cal dir que essent d'esperit català, fou nodrit d'ideologia catalanista.

Per això ens semblà que li era estreta l'oficialitat i emmantllada l'expressió castellana.

* * *

Alguns confonen l'activitat política i l'acció intervencionista dels partits d'oposició amb la paciència i el detallisme burocràtic del senyor La Cierva, per exemple.

Són els mateixos que s'extasien amb la castissa pensada del poble que tregué violentment l'alcalde i els regidors del Municipi i tançà les portes de Casa la Vila amb simplista inhibició puritana.

La nostra ciutadania no pot transigir amb aquesta continuació de l'història d'Espanya per esplai de turistes. Ni la *combinada* política dels oposicionistes com el senyor Lacierva, ni la defensa que en fan els diaris i els periodistes sense idialitat, poden integrar els nostres programes.

* * *

Enlairem el Teatre Català; però no demanem subvencions pel Teatre Català. Cal que sigui lliure del burocratisme de l'administració. Cal que no sigui un teatre de Casta sinó un teatre popular. Com una *Casa del Foble*.

* * *

Es una absurditat el conveni del Govern amb la *Central Paperera*. Més que un conveni just és un revoltant monopoli amparat per l'Estat en perjudici dels fabricants que no formen part de la *Central Paperera* i sense cap garantia que defensi el dret dels consumidors.

Amb aquest conveni, la premsa queda a mercè del Govern.

La independència de caràcter de l'esperit català, no pot acceptar solucions d'aquesta mena.

* * *

Hem dit ja altres vegades el concepte que tenim del nacionalisme d'aquells catalans que fan un combat deslleal a l'obra bona de l'ene-mic polític, per la fatalitat, molt ibèrica, de la contraposició: Ara, amb motiu de la publicació de la Guia de les institucions científiques i de ensenyança de la Diputació de Barcelona, fent contrast amb el cordial entusiasme que ha provocat, manta veueta miserable s'entretè en regatejar l'èxit d'aquelles i en falsejar-ne la intenció noblement catalana, acusant amb això l'absència de responsabilitat creadora en una obra que és de tot Catalunya i no exclusivament d'una comunió política. A desgrat d'aquestes veus de falset de l'hostilitat, la obra queda i s'expandeix amb la consagració vivent de l'èxit i per la col·laboració fervent de totes les forces positives catalanes.

* * *

Es mort el poeta italià Guido Gozzano.

Poeta d'instint que més recollí la deixa el·lègica del Leopardi que la inspiració civil del Carducci. Servava l'empremta dels més moderns, de D'Annunzio i de Pascoli.

Sense ésser sensual per indiferent egoisme, com D'Annunzio, era un sensual per tímida. No era un preciós, però sí un poeta llibresc de reminiscències literàries que l'inclinaven al prosaisme detallista.

D'aquest prosaisme que l'assimilava al Pascoli algunes vegades, se'n lliurava pel conreu de l'ironia.

Odiava la retòrica i queia en l'artifici de la sinceritat. Amb tots aquests defectes era, però, un poeta.

Digué amb accent personal el que tenia per dir.

Mutua General de Segurs

Societat d'accidents del treball

CONCELL ADMINISTRATIU:

President: Trinitat Rius i Torres. — Vis-
President: Josep Masana Tarrés.—Secre-
tari: Pere Calvet Pintó.—Vocals: Tomàs
Recolons Lladó; Jaume Brutau Manent;
Joàn Torres Vilanova; Lluís Guarro Ca-
sas; Romà Regordosa Soldevila; Cayetà
Marfà Clivillés

Agent en Sabadell **FELIU CAROL**

Balaguer, 152. - Telefon 293

ESCOLA D'ART

DIRECCIÓ: IGNASI MALLOL

**PINTORS : ESCULTORS
ARQUITECTES : ENGINYERS**

C. CUCURULLA : IV : II

L'OFRENA

Revista gràfica mensual catalana

Suscripció anyal: 5 ptes. Número solt: 40 ets.

Redacció i Administració: Corts Catalanes, 550, 2.^{on} 1.^a

VELL I NOU

Revista quinzenal d'Art

Suscripció trimestral: 1'50 pts.-Núm. solt: 30 cs.

Redacció i Administració: Corts Catalanes, 613

GALERIES LAIETANES

Corts Catalanes, 613

ANTIGUITATS :: EXPOSICIONS
LLIBRERÍA D'ART :: CAVES
DE VINS : ART MODERN

PUBLICACIONES DE "LA REVISTA"

Administració: CORTS CATALANES, 613, baixos - - BARCELONA

HA SORTIT:

Mots plaents i desplaents

DE MIQUEL POAL

EN PREPARACIÓ:

L' OBRA D' ISIDRE NONELL

PRÓLEG D'EUGENI D'ORS.—BIOGRAFIA D'ALEXANDRE PLANA.—ESTUDIS DE FRANCESC PUJOLS, RAMÓN REVENTÓS, RAMÓN CASELLAS, MARTÍ CASANOVAS, FELIU ELÍAS, FRANCESC VAYREDA, JOAQUIM FOLCH I TORRES I ROMÁ JORI.—REPRODUCCIÓ DE DIBUIXOS I PINTURES

La edició d'aquest llibre es fa per subscripció.

Preu: Tres pessetes